

N.Y.C. TIME

זמן הדלקת נרות - 8:10

סוף זמני ק"ש - 8:43

- 9:19

סוף זמן תפלה - 10:33

דף היומי לש"ק: ע"ז כ"ד



בס"ד, ש"ק פ' בלק - פרק ו' - שנת תשפ"ה לפ"ק

## פרשת בלק

שהם. וז"ש "לקב" בגימ' קל"ב "לקחתיך", "והנה ברכת ברך" - הרכ"ב ימים, וק"ל. (תורת משה להחת"ס כאן בשם רבינו)



**"כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל" (כג:כג).** בס' חפץ חיים עה"ת איתא: מלת "מה" תשמש לפעמים לשאלה או לאות הקטנה, כמו "מה ה' שואל מעמך", ולפעמים מראה על גדלות, כמו "מה רב טובך וגו'". ובהנהגת הקב"ה את עמנו בגולה, יש שלפעמים אנו קובלים ומתאוונים "מה פעל ה'", כלומר מדוע הסתיר פניו ממנו והיינו לאכול לכל אכזר.

**וזהו** כוונת המקרא, כי יש עתים שיאמר על יעקב "מה פעל קל", מדוע חמת ה' נתכה כ"כ על אומה זו. אמנם יבוא יום וינחם ה' את עמו, ואז יתודע בכל העולם "מה פעל קל", כלומר כי הכל הי' לטובתנו, כאמור "הרנינו גוים עמו וגו'".



### בענין אין מטפחין ואין מספקין בשבת וביום טוב

**בירושלמי** ביצה (פ"ה ה"ב) איתא: תניא, אין מספקין ביום טוב ספוק שהוא מחמתו, כמה דאת אמר: "ויחר אף בלק אל בלעם ויספוק את כפיו" (כד:).

**בתורה** תמימה (אות י"ט) איתא: ר"ל ספוק שמחמת חימה וכעס, וזה אסור משום שבות, גזירה שמא יתקן כלי שיר, ובמשנה דביצה ל"ו ב' פירש"י דאין מספקין היינו כף על ירך, והוא מלשון הפסוק בירמיה ל"א ספקתי על ירך, וכ"פ יתר המפרשים, אבל הירושלמי פירש כף אל כף כדמוכח מהראיה שמביא מהפסוק שלפנינו ויספוק את כפיו. ומהתימא על רש"י שסותר עצמו למש"כ הוא בשבת קמ"ח ב' אין מספקין כף אל כף משום אבל, וגם בזה חולק כנראה הירושלמי על הבבלי, דלהבבלי אין חילוק בין ספוק של שמחה לספוק של צער וכעס, ולהירושלמי הוא רק ספוק של צער וכעס, ועיין בתוי"ט בביצה שם, ואמנם לדינא כנראה אין כל נפ"מ בשני האופנים ואסורים שניהם מטעם שכתבנו והירושלמי רק מפרש ענין ספוק. ועיין מדין זה באו"ח סי' של"ט ס"ב.

**הטור** בהל' שבת (סי' של"ט) כותב: אין רוכבין על גבי בהמה [בשבת] וכו' ולא מטפחין להכות כף אל כף, ולא מספקין להכות כף על ירך, ולא מרקדין. וכותב הבית יוסף, משנה בפרק משילין (ביצה לו:): ומפרש טעמא בגמרא (שם) שמא יתקן כלי שיר וכתבו התוספות בריש פרק המביא כדי יין (שם ל. ד"ה תנן) ומיהו לדידן שרי דדוקא בימיהם שהיו בקיאים לעשות כלי שיר שייך למיגזר אבל לדידן אין אנו בקיאים לעשות כלי שיר ולא שייך למיגזר עכ"ל. ואע"ג דבפרק קמא דביצה (ה).

**"ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה" (כב:כד).** בתרגום יונתן איתא: וקם מלאכא דה' בדוחקא דמיצע ביני כרמיא, אתר דאקים יעקב ולבן אוגר וקמא וכו'. ובפי' יונתן מבואר: פי', גל ומצבה מצד זה וגל וקמא מזה וכו' כמבואר בפ' ויצא, שנשבעו זה לזה, שנא' "עד הגל הזה ועדה המצבה" (בראשית לא:גב). ואתא לתרגומו שלבן זה בלעם כדלעיל, הוא בעצמו עבר על בריתו ולא קיים מאמרו.

**ושמא** יש לומר שבמה שעמד מלאך ה' "במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה", מרומז מה שכתב רש"י עה"פ "וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור וגו'" (כב:ה), וז"ל: ואם תאמר, מפני מה השרה הקב"ה שכניתו על גוי רשע? כדי שלא יהא פתחון פה לאומות לומר, אילו היו לנו נביא, חזרנו למוטב. העמיד להם נביאים, והם פרצו גדר העולם, שבתחילה היו גדורים בעריות, וזה [בלעם] נתן להם עצה להפקיר עצמם לזנות, עכ"ל. ובלעם בעצמו הי' שטוף בעריות, כמו שמרומז ברש"י עה"פ "ההסכן הסכנתי" (כב:ל).

**ענין** "גדרים" שלא לבוא לידי איסור מצינו גבי נזיר: לך לך אמרינן נזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב (ע"ז יז). [לך לך] אומרים אל הנזיר, 'עקוף סביב סביב, אל הכרם לא תקרב'.

**בפ'** חלק (סנהדרין קו.) כשהגמ' מספרת המעשה עם בנות מואב שהלכו להכשיל את בני ישראל בזנות, בעצת בלעם שאמר 'אלקיהם של אלו שונא זימה', כתוב: וצרצורי של יין עמוני מונח אצלה, ועדיין לא נאסר יין של נכרים. אמרה לו: רצונך שתשתה כוס של יין? כיון ששתה בער בו [תאוותו] וכו'.

**הרי** לן שהגדר של איסור יין נכרים הוא שמירה שלא לבוא לידי זנות. ולפ"ז שפיר מרומז ענין זה במה שאירע המעשה עם בלעם ואתונו "במשעול הכרמים" שמשם בוצרים ענבים לעשות מהם יין, והרי מרומז חשיבות של גדרים למנוע מעבירות, ואת חומר הדבר לפרוץ גדרים.



**"לקב אויבי לקחתיך והנה ברכת ברך" (כג:יא).** בס' רבי עקיבא איגר עה"ת איתא: יש לפרש עפ"מ דאיתא בחסד לאברהם, כי בשנה פשוטה יש שנ"ד ימים - רכ"ב ימים אומרים בהם תחנון והמה ימי דין, וקל"ב ימים אין אומרים בהם תחנון והם ימי רחמים ורצון, ועיין שם ע"פ הסוד.

**והנה** אמרו חז"ל, כל בישא דיכולין לכוין בבלעם ובלק יכולין לחשוב ולחדש אותם, ומברכתו של אותו רשע ניכר מה הי' בלבו לקלל היפך מהברכה (עיין סנהדרין קה:). ועפ"ז יש לומר שבלק רצה שקל"ב ימים, הימי רחמים ורצון יקלל להשליט בהם חלילה מדת הדין, ורכ"ב ימים יניחם כמות שהם. אבל הקב"ה היפר הקללה לברכה, והי' מברך הרכ"ב ימים שיהיו ימי רחמים ורצון, וקל"ב ימים הימי רצון הניח כמו

אמרינן שאע"פ שנתבטל טעם הגזירה לא נתבטלה הגזירה, התוספות מדמו ליה למשקין מגולים דשרו האידינא לפי שאין נחשים מצויים כמו שכתבו הם ז"ל בפרק ב' דעבודה זרה (לה. ד"ה חדא).

**וכתב** מהר"י קולון ז"ל בשורש ט' (ענף ב') בשם רבינו האי שביום שמחת תורה מותר לרקד בשעה שאומרים קילוסים דתורה דנהגו בו היתר משום כבוד התורה כיון דלית ביה אלא משום שבות ונראה מדבריו דלית ליה חילוק בין ימי חכמי התלמוד ליומי דידן כמו שחילקו התוספות דאם כן בלא כבוד התורה נמי הוה שרי לרקד וכן נראה שהוא דעת הפוסקים שסתמו דבריהם ולא חילקו בכך.

**כתב** הרמב"ם (פכ"ג ה"ה): ולספק כלאחר יד מותר. ולמד כן מדאמרינן בירושלמי (ביצה פ"ה ה"ג) רבי יונה אמר אחורי ידיהון שרי, דהא אית סבין ביומוי והוון מטפחין אחורי ידיהון וכו'.

**כתב** עוד הרמב"ם (שם ה"ד) שאפילו להכות באצבע על הקרקע או על הלוח או אחת כנגד אחת כדרך המשוררים או לקשקש האגוז לתינוק או לשחק בו בזוג כדי שישחק, כל זה וכיוצא בו אסור גזירה שמא יתקן כלי שיר. ומהר"ר ישראל בתרומת הדשן (סי' ס"ב) ובכתביו (סי' קנ"ד) כתב להתיר בגודל ובאמה שבאצבעותיו וכו'.

**גרסינן** בריש פרק המביא כדי יין (ביצה ל.), אמר לי רבא בר רב חנן לאביי, תנן, אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין, והאידינא דחזינן דעבדינן הכי ולא אמרי להו ולא מידי, אמר לי, הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהו מזידין.

**בשו"ע** (או"ח סי' של"ט סע' ג') איתא: אין מטפחין להכות כף אל כף ולא מספקין להכות כף על ירך, ולא מרקדין, גזירה שמא יתקן כלי שיר וכו' ולספק כלאחר יד מותר.

**וברמ"א** מובא: והא דמספקין ומרקדין האידינא ולא מחינן בהו, משום דמוטב שיהיו שוגגין וכו'. ויש אומרים דבזמן הזה הכל שרי דאין אנו בקיאינן בעשיית כלי שיר וליכא למיגזר שמא יתקן כלי שיר, דמילתא דלא שכיחא הוא. ואפשר שעל זה נהגו להקל בכל (תוס' סוף פרק המביא כדי יין).

**במ"ב** איתא: אין מטפחין וכו' - בין באבלו ובחמתו לעורר הצער, ובין מחמת שמחה. וכולם משום גזירת שמא יתקן כלי שיר לעורר האבל או השמחה (סק"ז).

**ולא** מרקדין - וביום שמחת תורה מותר לרקד בשעה שאומרים קילוסים דתורה משום כבוד התורה כיון דלית בזה אלא משום

שבות, אבל בשאר שמחה של מצוה כגון בנישואין, אפילו הכי אסור. וגם לכבוד התורה אין כדאי להתיר אלא טיפוח וריקוד ולא קשקוש בפעמונים וזגים וכל שכן שאר כלי שיר דאסור (סק"ח).

**להקל** בכל - האי "להקל בכל" קאי על טיפוח וסיפוק וריקוד, ולא על שאר דברים הנזכרים בסעיף זה. ואפילו בטיפוח וריקוד אין כדאי להניח המנהג שלא במקום מצוה אלא משום "הנח להם כו'" (סק"ט).

**ועיין** במ"ב (סק"ט) ובביה"ל.

**בשו"ת** אז נדברו (חי"ג סי' י"ד) מבואר דבכלל האיסור - להכות ביד על השלחן או להכות ברגל על הרצפה לפי הקצב (beat), וכל שכן שאין להכות בעזרת כלי ככף וכדומה על השלחן או על הכוס וכדומה לפי קצב השירה. הנה לעיל הבאנו מהרמ"א שכתב שנוהגין להקל בטיפוח סיפק וריקוד, ומוטב שיהיו שוגגין וכו'.

**ובפסקי** תשובות (משנת תשנ"א, סי' של"ט סק"ב) איתא: יש המיישבים לכתחילה מנהג הרבה קהילות בישראל שמטפחין ומספקין ומרקדין בידים וברגלים בשירות ורננות במקום שמחת שבת ויו"ט ובכל שמחת מצוה בשבת ויו"ט.

**בהערה** 4 שם צויין: שו"ת מנחת אלעזר (ח"א סי' כ"ט), עיי"ש אריכות נפלאה בענין זה, ועיין עוד שו"ת דברי יהושע (אהרנברג, ח"ג סי' מ"ב). ונראה מדבריהם דההיתר האמור הוא רק בריקוד ובטיפוח כף אל כף או על השלחן או ברגליים וכדומה, אבל בעזרת כלי ככוס או כף להשמיע קול לפי הקצב יש להזהר אף לדידהו.

**בשמירת** שבת כהלכתה (פט"ז סע' מ"ג) איתא: אין לרקוד [בשבת ויו"ט], אבל יש להקל בשמחה של מצוה. ובהערה (סק"ק קי"ד) מביא מהערוך השלחן (סי' של"ט סע' ט') דבזמן חז"ל היו מרקדין בכלי שיר, ולכן גזרו, אבל עכשיו אין מרקדין בעת שמזמרין בכלי שיר אלא בעת שמשוררין בפה - אינו כריקוד שלהם [ויש לעיין האם גם היום נוהגין כן].

**שוב** איתא בשמירת שבת כהלכתה (שם סע' מ"ד): אין למחוא כפיים אם לא בשמחה של מצוה או שלא כפי שרגיל לעשות בימות החול, כגון שיקיש בידו האחת על גב היד השני'.

**בשמירת** שבת כהלכתה (פכ"ח סע' מ"ב) מובא דמותר למחוא כפיים, אפילו בדרך רגילה כדי להעיר את הישנים או כדי להשתיק את המסובין וכדומה, ובלבד שלא יעשה כן לפי קצב מסויים.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א  
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור  
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח



PARSHAS BALAK  
© COPYRIGHT 2025  
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש  
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש  
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש  
לז"נ פעסא רחל בת דבורה

“ויפתח ה' את פי האתון” (כב:כד)

“And Hashem opened the mouth of the donkey ...”

What was the purpose of this miracle?

The *Kli Yokor* explains that Hashem wished to show Bilom that he and the donkey were on an equal par because the donkey does not speak by nature, but began speaking for the honor of Yisroel. [Rashi says that it asked Bilom why he was going to curse Bnei Yisroel.] So too, Hashem gave the power of prophecy to Bilom for the sole purpose of bringing honor to Bnei Yisroel - so that the other nations of the world would not be able to say that if they would have had a prophet as Bnei Yisroel did, they would have mended their ways.

“וילך שפיי” (כג:ג)

“And he [Bilom] went alone ...”

The Gemorah (Shabbos 17) says that Chazal forbade eating the bread and oil of idolaters, because this might lead to drinking their wine - פתן ושמןן משום יינן - And they forbade their wine because this could lead to assimilating with their daughters.

The *Chasam Sofer, ZTL*, notes that the word שפיי can be interpreted as an acronym for פתן, יינן, שמןן. Bilom wished to cause Bnei Yisroel to sin with the daughters of Moav. How did he attempt to accomplish this? By inducing Bnei Yisroel to consume the bread, oil, and wine of the Moavites.

This thought is hinted in the expression “וילך שפיי” - and he went with the plan of שפיי.

“גדר מזה וגדר מזה” (כב:כד)

“A fence on either side.”

The Targum Yonoson explains that the stone fence that Bilam encountered when he went to curse Bnei Yisroel was the *Gal-Eid* - the pile of stones that Yaakov and Lovon erected as a testimony that neither would harm the other, or the others' descendants. Now that Bilam, who Chazal say was Lovon (see Sanhedrin 105a), was about to violate their pact, the *Gal-Eid* which bore testimony to their agreement was there to remind him of his responsibilities.

The Chizkuni writes that Bilam became crippled when the donkey pressed his leg against the wall.

### HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Prisha (Yoreh Deah 265) brings from the Hagahos Maimoniyos the practice in Eretz Yisroel was that the Mohel placed the Orla into water, while in Bavel they would place it into earth.

For those who use earth, when a Bris takes place on Shabbos, there can be a number of serious Halachic issues: digging, bringing the earth in from outside where there is no Eiruv, moving Muktza [if the earth was not set aside from before Shabbos] etc.

According to some (Sefer Ha'itim), it is forbidden to place the Orla into earth on Shabbos, while others permit doing so provided that the earth was designated before Shabbos for use at the Milah (see Bach). Some have the custom of leaving the Orla on the Kisei Shel Eliyahu until after Shabbos (Minhagei Vermaisa).

### QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) In which three instances does the rule of *Kana'in Pog'in Bo* [those who are zealous for the honor of Hashem may kill someone who is sinning] apply?
- 2) After Bilam blessed Bnei Yisroel, Balak clapped his hands in anger. Which person, mentioned in Chumash, killed someone when he clapped his hands?
- 3) Which one Bracha of Bilam had a lasting effect?
- 4) Who succeeded Bilam as the king of Kush?
- 5) When Bilam became angry at his donkey, why did he hit him instead of cursing him?
- 6) Which person mentioned in this week's Parsha was a greater sorcerer than Bilam?
- 7) What were the names of the two boys who accompanied Bilam?
- 8) What particular astronomic incident that Balak witnessed caused him to fear Bnei Yisroel?
- 9) What did Bilam have in common with Yoseif?
- 10) Who came later in history to rectify the sin of Zimri

and Kozbi?

- 11) Who hired Bilam and his father to curse another nation?
- 12) Who were the seven prophets of the *Umos Ha'olam*?
- 13) Who were "the elders of Midyan" (22:4)?
- 14) Who enacted the *Gezeira* on *Stam Yei'nam*?

#### ANSWERS

- 1) The rule of *Kana'im Pog'im Bo* applies to a person who steals one of the *Klei Shoreis* of the Beis Hamikdash; to one who blasphemes Hashem with the name of an *Avoda Zoro*; and to one who sins publicly with a non-Jewess (Sanhedrin 81b).
- 2) When Lemech heard that he had killed Kayin, he clapped his hands in anguish, and in the process killed his son, Tuval Kayin (see Rashi Bereishis 4:23).
- 3) The one Bracha of Bilam that had a lasting positive effect was that Bnei Yisroel should always have Shuls and Batei Medrash - "מה טובו אהליך וגוי" (Sanhedrin 105b)
- 4) According to the Midrash, before going to Midyan, Moshe ruled Kush for forty years. He succeeded Bilam as king of Kush (Yalkut Shimoni, Shmos 168).
- 5) Bilam hit, rather than cursed his donkey, because he knew that he couldn't give more than one curse per day, and wanted to save it to curse Bnei Yisroel. Another explanation is that Bilam's curses were effective because he was familiar with the precise moment of Divine anger each day. However, when he became angry at his donkey the time of Divine wrath had not occurred (Ba'al Haturim 22:23).
- 6) Balak (Bemidbar Rabba 20:7).
- 7) Yanis and Yamris (Targum Yonoson 22:22).
- 8) Moshe stopping the sun (Ba'al Haturim 22:2).
- 9) They both began their "careers" by interpreting dreams (see Targum Yonoson 22:5; Tanchuma

Yoshon, Balak 5).

- 10) According to the Rama Mi'Pano in Sefer Hagilgulim, Rabbi Akiva was a *gilgul* of Zimri and the wife of Turnus-rufus was a *gilgul* of Kozbi, and when she converted and married Rabbi Akiva in a permissible manner without causing him to sin (see Tosafos and Ran on Nedarim 50b), it rectified the sin of Zimri and Kozbi.
- 11) Before Sichon waged war on Mo'av, he hired Bilam and his father to curse Mo'av (Tanchuma, Balak 4).
- 12) Bilam and his father Be'or, Iyov, Elifaz, Bildad, Tzofar, and Elihu (see Baba Basra 15b). The Yalkut Midrashei Teiman (cited in the Torah Sheleima 22, note 81) replaces Bilam's father with Yisro.
- 13) The five kings of Midyan mentioned in Parshas Matos (31:8) - רבע, חור, צור, רקם, ארי (see Ibn Ezra 22:4). Also, see the Ramban.
- 14) Pinchas (Pirkei D'Rebbi Eliezer 47).

#### NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing [torahlodaas@gmail.com](mailto:torahlodaas@gmail.com)
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.  
Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: [TorahLodaas@gmail.com](mailto:TorahLodaas@gmail.com)

*The material for this issue has been reprinted  
from previous years*